תלמוד בבלי · ראשונים · רי״ף · מפרשים · בעל המאור

המאור הגדול על קידושין

רבנו זרחיה הלוי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

המאור הגדול על קידושין

רבנו זרחיה הלוי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/המאור-הגדול-על-קידושין/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב: 4
דף ה: 4
דף ח: 4
דף יז: 5
דף יח: 5
דף כא: 6
דף כז: 7
דף כז: 7
דף לא: 8
דף לא: 8
דף לב: 9

דף ב:

אמר אביי המקדש במלוה אינה מקורשת והוא הדין לכל קנין שבכסף והכי אמרינן בפירקין דלקמן ושוין במכר שזה קנאו ואי מלוה להוצאה ניתנה למאי קני אלמא לא קני ש"מ:

דף ה:

איתמר כתבו לשמה ושלא מדעתה וכו' מה שפסק הרי"ף ז"ל כרב פפא ורב שרביא דאמרי כתבו לשמה ושלא מדעתה אינה מקודשת וכו' (מבואר ברא"ש סימן ט"ז) ואייתי דאיה ממתני' שאין כותבין שטרי אירוסין דהכי אוקמה רב אשי בכתובות לא נראו לי דברי הרב ז"ל ואדרבה ההוא ת"ש דכתובות סייעתא הוא דמייתינן ליה לרב אשי דאמר לא ניתנו ליכתב כלומר דלא הוי כמלוה בשטר דהא אין כותבין אלא מדעת שניהם ודחינוה דחייה בעלמא ולעולם איתא לרב אשי והכא בקדושין לא אפסיקא הלכתא כמאן וספיקא הויא דאי נמי מסייעא מתני' לרב אשי אכתי לא מכרעא מלתא אי כרבא ורבינא אי כרב פפא ורב שרביא:

אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים אין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה משום דעולא פי' משום נזירה דמזיגת הכוס אבל לסמפון לא חיישינן ואף על גב דעולא במשנה אחרונה משום סמפון נסיב לה טעמא בן בתירא אעיקר נזירה סמיך והוא משום מזיגת הכוס ומשנה אחרונה בתר ראשונה גרירא וכמוסיפה על אותה גזירה עצמה:

דף ח.

בשטר ע"י אחרים ולא על ידי עצמו ורשב"א היא יש מפרשים רבנן היא ובשטר ס"ל כרשב"א והיינו דקאמר ג' מחלוקות בדבר ולזה הפי' קשיא הפסק שפסק הרי"ף ז"ל כרבנן בשטר ובכסף בין על ידי אחרים בין ע"י עצמו ועוד קשיא דאמרינן לעיל הא קי"ל דגיטו וידו באין כאחד דהא לא אתיא אלא כר"מ ונ"ל ג' מחלוקת בדבר במשנתינו עצמה בלשון חכמים רישא רבנן כלומר אף בכסף אף ע"י עצמו ולאפוקי מדר"מ וסיפא רשב"א וגלי בשטר וה"ה לכסף שניהם ע"י אחרים ולא ע"י עצמו ועמדו דברי הרי"ף ז"ל כהלכתן:

דף יז:

מה שכתב הרי"ף ז"ל והשתא דתקון רבנן שבועת היסת משתבעי עדים שבועת היסת אינו נראה כן ונ"ל ששתיהן שבועות חמורות כעין דאורייתא הן וכדין חנוני על פנקסו ואע"פ ששבועת העדים לאו מנוטלין היא אלא מלא משלמין כ"ש שהיא חמורה והיא דומה לשל תורה ומה שהוזכרה בשמועה שבועת היסת לאו למימרא דאיתיה הכא כלל אלא מאחר דתקנוה רבנן אזיל ליה מיגו דאמרן לעיל בגמרא והוו להו נוגעין בעדותן והמבין יבין:

דף יח:

איתמר מת ונפלה לפני אחיו ליבום וכו' עד צריכה גט שמא נתרצה האב בקדושי שני פי' בין נתרצה בראשון בין לא נתרצה אם נתרצה בשל ראשון הוי גט יבמין דמדרבנן ואם לא נתרצה בשל ראשון כיון דנתרצה בשני הוי גט דאורייתא כשאר גיטי קדושין דעלמא צריכה חליצה שמא נתרצה בקדושי ראשון בין נתרצה בשל שני בין לא נתרצה צריכה מיאון שמא לא נתרצה לא בראשון ולא בשני ויאמרו אין קדושין תופסין באחותה:
קשיא ליה לרש"י ז"ל למה ליה למימר לא בראשון כיון שלא נתרצה בשני אפילו אם נתרצה בראשון לא הוי גט דקטנה מן האירוסין אין עושין בה מאמר אלא מדעת אביה ותריץ אומר אני לא בראשון כדי נסבה אגב גררא דבעי למימר ולא בשני ולדידי קשיא אפילו אם נתרצה בשניהם כיון דגט יבמין מדרבנן היכי אתי למימר אין קדושין תופסין באחותה ונ"ל מילתא דשויא להלין תרי קושיי ופירושם כאילו אמר שמא לא נתרצה לא בראשון ולא בשני ואם נשאת יאמרו אין קדושין תופסין באחותה ומן הדין תופסין כיון שלא נתרצה אפילו באחד מהם שאילו נתרצה באחד מהם אין הדין נותן שיתפסו שאם נתרצה בראשון אפילו לא נתרצה בשני הוו נשואיה נשואין דעד כאן לא קאמרינן אין עושין בה מאמר אלא מדעת אביה אבל ביאה דהיינו נשואין שלא מדעתה ושלא מדעת אביה עושין דרחמנא אמר יבמה יבא עליה בע"כ ואם נתרצה בשל שני אפילו לא נתרצה בראשון כ"ש דקדושיה קיימין כשאר קדושין דלאו מאמר ואין קדושין תופסין באחותה הלכך אי אתה מוצא שיתפסו קדושין באחותה של זו הנשואה פחות משני לשונות הללו שלא נתרצה לא בראשון ולא בשני ולפום הכי צריכה מיאון וכיון שהנשואה צריכה מיאון אף הארוסה כמו כן צריכה מיאון שלא תחלוק במיאון בין ארוסה לנשואה שאין הנשואין עוקרין אלא החליצה שכיון שכנס הרי היא כאשתו לכל דבר (וא"ת) [ואם

תפטר] הארוסה בלא מיאון היכן מצינו שהנשואה צריכה גט ומיאון והארוסה יוצאה בגט בלבד ואין זו קלה מזו:
לא עשה בה מאמר אפילו מיאון אינה צריכה וכו' וא"ת תיבעי נמי מיאון שמא יאמרו אין קדושין תופסין לאביו בה יש לומר כלתו חמירה עליה ולא שכיחא דאזיל לה שהרי בסקילה היא ואין לה היתר וכיון דמילתא דלא שכיח היא לא גזרו בה אבל באחות אשה גזרו שאין בה מיתת בית דין ויש היתר לאחר איסורה:

דף כא:

לא צריכא דרובא מקדשי והדר מסבלי ומיעוטא מסבלי והדר מקדשי מהו דתימא ניחוש למיעוטא פירוש וסמוך מיעוטא לחזקה שאשה זו בחזקת פנויה עומדת ואתרע ליה רובא קמ"ל מיעוטא כמאן דליתיה דמי ורובא וחזקה רובא עדיף דא"נ הוו כי הדדי הוה חיישינן לחומרא והם הכי אמרי' בפרק עשרה יוחסין בתינוק שנמצא בצד העיסה ודאמרינן ביבמות בריש פרק האשה שהלך בעלה וצרתה אליבא דר"מ והכי נקיטינן פי' ההיא שמעתא משמיה דרבינו האי גאון ז"ל אלא אמר רבא רישא חזקה ליבום ורובא לשוק וחזקה לא עדיף כרובא סמוך מיעוטא דמפילות לחזקה וה"ל פלגא ופלגא וכו' רבא לאוקמה למתני' אליבא דכ"ע קא מהדר דאפי' לר"מ את"ל דלא עדיפא חזקה כרובא אפ"ה סמכינן ליה מיעוטא דמפילות והוו להו פלגא ופלגא אבל לרבנן אע"ג דלא חיישי למיעוט רובא וחזקה כי הדדי נינהו ולא צריכי למסמך מיעוטא דמפילות וסיפא גמי דהיתה לו חמות אפילו לר"מ כיון דמיעוטא דמיעוטא הוא לא חיישינן ליה וכ"ש לרבנן דלא חיישינן למיעוט כלל נמצאת משנתנו בין לר"מ בין לרבנן כך כתב רבינו האי גאון ז"ל ולפום הדין סברא קשיא לן דר"מ אדר"מ ודרבנן אדרבנן מ"ש באשה דאמרינן לר"מ הוה ליה פלגא ופלגא וה"ה לרבנן וגבי תינוק שנמצא בצד העיסה אמרינן לר"מ איתרע ליה רובא ולרבנן רובא עדיף וניחא לן דר"מ אדר"מ ל"ק גבי אשה דאיסורא לחומרא וגבי תינוק אפושי טומאה היא ולא מפשי' טומאה ודרבנן אדרבנן נמי ל"ק אע"ג דאמרינן גבי תינוק רובא עדיף ה"מ לאפוקי מחזקת טהרה ולעולם אין בו כח להכריע לטומאה דקי"ל כר"י דאמר אין זו חזקה ששורפין עליה את התרומה והוו להו רובא וחזקה שקולים כי הדדי ואיתא נמי להא שמעתא בנדה בפרק כל היד. והרי"ף ז"ל גריס איפכא (דרובא מסבלי ומיעוטא מקדשי):
לא צריכא דרובא מקדשי והדר מסבלי ומיעוטא מסבלי והדר מקדשי מהו דתימא ניחוש למיעוטא פי' וסמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע ליה רובא קמ"ל וא"ת מ"ש הכא דחיישינן

ולא חיישינן בכל התורה כולה י"ל כיון דרבנן קמאי דאינון רב הונא ורבה סבירא להו חוששין לסבלונות למיהוי אינהו גופייהו קדושין אע"פ דרב פפא לא ס"ל הכי חש ליה לסברא דקמאי למסמכיה למעוטא דמקדשי והדר מסבלי ומשום הכי חיישינן:

דף כז.

איבעיא להו מהו ליסקל ע"י פי' על ידי האב שאמר קדשתי את בתי לפלוני והר' אפרים ז"ל מפרש לה באומר איני יודע למי קדשתיה ודחיק נפשיה לאוקמה כגון שבא עליה גר שנתגייר לאחר מיכן או קטן שהגדיל או קרוב שנתרחק ושמעתא קשיתיה דאמרינן עלה ומה במקום שאם בא לכנוס כונס וכו' ואין אנו צריכין לכל הדחק הזה וההוא ק"ו איכא לפרושי הכי ומה במקום שאם בא לכנוס כונס דהיינו בקדושי האב באומר איני יודע למי קדשתיה אמרת סוקלין באומר יודע אני שקדשתיה לפלוני מקום שאם בא לכנוס אינו כונס דהיינו בקדושי עצמה באומרת איני יודע למי נתקדשתי אינו דין שסוקלין באומרת יודעת אני שנתקדשתי לפלוני והכי אתיא שפיר ולא קשיא מידי:

דף כז:

ה"ג כדאיתא בכל הספרים הקדמונים בשעת קדושין אמר יש לי בנים בשעת מיתה אמר אין לי בנים בשעת קדושין אמר אין לי אחים בשעת מיתה אמר יש לי אחים וכו' והכי הוא אורחא דמילתא שאדם עשוי להקל על אשתו בשעת קדושין כדי שתתרצה בקדושין מתני' דלא מוחזק לן לא באחי ולא בבני ומש"ה נאמן להתיר לומר יש לי בנים ואף על פי שנתגלו אחים לו לאחר מכאן הועילה לו עדותו על הבנים להתירה ואינו נאמן לאסור אפילו חזר בו בשעת מיתה דמעיקרא בחזקת היתר קיימא ועד אחד נאמן להתיר חזקה אין אדם חוטא ולא לו ואינו נאמן לאסור לאו כל כמיניה דאסר לה אכ"ע לאפוקה מחזקתה ברייתא דמוחזק לן באחי ולא בבני דקיימא בחזקת איסור ואפילו את"ל דעד אחד ביבמה לא מהימן להתירה לעלמא היכא דקיימא בחזקת איסור בעלה מהימן דאמרינן מה לי לשקר אי בעי פטר לה בגיטא והיכא דלא קא הדר ביה מדבוריה לעולם נאמן להתיר ואם חזר בו בשעה מיתה פליגי רבי ור' נתן רבי סבר מה לי לשקר כעדים דמי והא נפקא לה מחזקת איסור וקיימא בחזקת היתר דהרי היא כאילו כל ימיה עמדה בחזקת היתר ולאו כל כמיניה דאסר לה ור' נתן סבר מה לי לשקר כחזקה דמי ולא אתיא חזקה ועקרה חזקה כלומר לא עקר לה לשוייה כמי שאינה אלא מתלא תליא וקיימא דאי הדר ביה בשעת מיתה נעורה חזקה ראשונה של איסור והדרא למילתא קמייתא הלכך

כה"ג נאמן אף לאסור כך נראה לי ומהלכות הרי"ף ז"ל נראה שהלכה כרבי ואינו נאמן לעולם לאסור דקיימא לן הלכה כרבי מחבירו ולפיכך לא הזכירה זו הברייתא מחלוקת רבי ור' נתן (עיין בראש סימן י"א):

דף לא.

ונחזי זוזי ממאן נקט ה"ר שלמה ז"ל מפרש לה אאין מקחו בידו ואתיא שפיר לדידיה ההיא דבבא מציעא ולאו למימרא דאי ידע מהימן אלא כלומד ולא ידע לא רמי אנפשיה למדכר ולא סמכינן עליה בכי האי גונא דאשתלויי אשתלי ולא ידע אבל ה"ר יעקב בר ר"מ ז"ל מפרש לה אארישא אבזמן שמקחו בידו ור"ח ז"ל מפרש כן ואנו כבר פירשנו מה שאמור בבבא מציעא כפי מה שנראה לנו:

דף לא:

[דף עה ע"ב] שלש מחלוקות בדבר ר"א אוסר לפי שאין בקיאין בתורת גיטין וקדושין ויש מהם ממזרים ומהם גירי אמת כשרים ועשאום כגר לאחר עשרה דורות ולפיכך כותי לא ישא כותית וכולה שמעתא בתר טעמיה דרב יוסף גרירא אבל רבי ישמעאל ורבי עקיבא לא ס"ל עשאוהו דכותי קלא אית ליה ולדידהו כותי מותר בכותית וג' מחלוקות בדבר ריב"ל גמרא גמירא ליה:

רב נחמן אמר ממזר מאחותו וממזר מאשת ישראל נתערבו בהן וטעמיה דרבי אליעזר קא מפרש על הדרך שפירשנו שיש מהם גירי אמת כשרים ועשאום כגר לאחר עשרה דורות ובתר טעמיה דרב יוסף אזיל אבל אביי דפרכי' לעיל לרב יוסף הוה ס"ל שאין בהם ממזר אלא קנסא וגזירה שגזרו עליהם חכמים ומ"ה פריך ואמר הכא אירי ואידי כי הדדי נינהו:

רבא אמר עבר ושפחה נתערבו בהן גם לר"א על זה הדרך שפירשנו ולאו משום גר לאחר עשרה דורות דהא אפילו גר ראשון אסור בשפחה תדע דאליבא דר' אליעזר היא דאמרינן איסורא משום מאי משום שפחה דאי משום עבד הא ס"ל לר"א עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר דהא אמר אע"פ שנחלקו ב"ש וב"ה בצרות מודים שאין ממזר אלא ממי שאיסורו איסור ערוה וענוש כרת אלמא טעמיה דר"א קא מפרש ש"מ:

[דף עו ע"א] מתני' הנושא אשה כהנת צריך לבדוק אחריה וכו'. בכהן הנושא שנינו ומסייע ליה תלמוד ירושלמי דאמר לא נמצאת מחמיר בישראל מבכהנים פירוש לפי שבלויה וישראלית מוסיף ומשני קנס הוא שקנסו שיהא אדם מדבק בשבטו ובמשפחתו

וגמרא דידן מוכחא דאמרינן איהי נמי תבדוק בדידיה מסייעא ליה לר"י אמר רב דאמר לא הוזהרו כשרות לינשא לפסולין וההיא ודאי בפסולי כהונה קאמר כגון כהנת לחלל כדאמר ביבמות בפרק יש מותרות וי"ל דכי תנן מתני' צריך לבדוק בכל אדם שנינו דהא אוקימנא בשקרא עליה ערעור ובדין הוא דהיא נמי בדקה בדידיה משום ערעור דממזרת והאי דלא תנייה במתני' שיור שיירה לאשמועי' שיש ערעור שהיא אינה צריכה לבדוק בו כגון ערעור דפסולי כהונה וכדר"י אמר רב וגם זה הטעם נכון:

דף לב.

[דף עח ע"א] רבא אמר בעל לוקה לא בעל אינו לוקה איכא דקשיא ליה הא דגרסינן בפרק שנים אוחזין איכא בינייהו כהן דאמר ליה לישראל צא וקדש לי אשה גרושה להך לישנא דאמרת כל היכא דלאו בני חיובא נינהו מחייבי שולחם ה"נ מחייב שולחו דאלמא משום קדושין לחודייהו מחייב ונ"ל רבא נמי ה"ק בעל לוקה שתים לוקה על קדושין משום לא יקח ולוקה על בעילה משום לא יחלל כמימרא דר"י דאמר כ"ג באלמנה לוקה שתים אחד משום לא יקח ואחד משום לא יחלל לא בעל אינו לוקה כלל דמה טעם לא יקח משום לא יחלל וההיא דאמרינן התם דמחייב שולחו בשבעל השולח שלוקה על הקדושין ולוקה על הבעילה ובהכי מתרצן שמעתתא ולא קשיאן אהדדי ולא מידי:

[דף פ ע"א] אלא איזהו חזקה לרבי יוחנן ששורפין עליה את התרומה וכו' ואם תאמר מ"ש יש מפרשים האי רובא איתא קמן והאי ליתא קמן ולי נראה דהכא איתא לטומאה בבית שהרי שרצים שם אבל תינוק אינו ודאי טמא אלא חזקה בלבד היא וכן מפרש בתוספתא לפי שהנשים נדות מגפפות אותו וסוגיא דשמעתא קרי לרובא חזקה ודאמרינן שדרכו של תינוק לטפח כלומר לטפח הבצק בעיסה ועל ידי כן נוגע בה וכגון שנטל הבצק מאותה עיסה מיד אדם טהור או מעלמא שלא מאותה עיסה ולא כן פירש הר' שלמה בר יצחק ז"ל: